

ORDFÖRANDE OCH KPR KONFERENS OM NÄRA VÅRD OCH TANDVÅRD

8 mars 2021 kl. 9.00 – 15.00
Ljungkile Folkhögskola

Inbjudan riktar sig till föreningarnas ordförande, vice ordförande och representanter i kommunala och regionala pensionärsråd och sänds till föreningsordförande för spridning till berörda!

Program

9.00	Samling och fika
10.00	God och Nära vård, vad innebär reformen? Ann-Christine Baar
11.15	Munhälsa på äldre dar. Gunnar Henning, Centrum för äldretandvård VGR.
12.15	Lunch
13.15	Kommunvisa rundabordsdialoger om frågor för råden och politikerutfrågning Val 22
14.15	Fruktpaus
14.30	Sammanfattning av dialogerna och hur gå vidare?
15.00	Avslut

Vid frågor kontakta

Ann-Christine Baar, ac@baar.se tel 0737082835

Ingalill Johansson, sniben52@gmail.com tel 0705760337

Lars B Andersson, anderssonlarsb@gmail.com tel 0703206875

Anmälan till SV Västra Götaland **28 februari** till vregion@sv.se eller tfn: 0522-65 33 33.

Uppge namn, adress, personnummer och förening samt om du har någon matallergi.

Varmt välkomna!

FOLKTANDVÅRDEN

Munhälsa på äldre dar – en del av livets kvaliteter

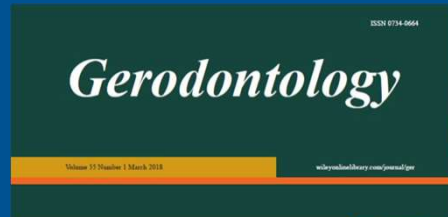
SPF Seniorerna

Gunnar Henning
Övertandläkare

Hälsoodontologiska enheten

Centrum för Äldretandvård (CÄT)
2022-03-08

E-mail: gunnar.henning@vgregion.se

Centrum för äldretandvård CÄT

Årsrika
i fokus

Centrum för äldretandvård

Västra Götalandsregionen

Att utveckla och driva hälsofrämjande och förebyggande arbete *med fokus på äldre*

Att samla, förvalta och utveckla kompetens inom munhälsofrågor *för äldre*

Munhälsa/ Oral hälsa

Oral hälsa är en del av den allmänna hälsan och bidrar till fysisk, psykisk och socialt välbefinnande med upplevda och fullgoda orala funktioner satta i relation till individens förutsättningar samt frånvaro av sjukdom.

Konsensuskonferens Mullsjö 2002

Är detta äldres munhälsa idag?

.... eller detta?

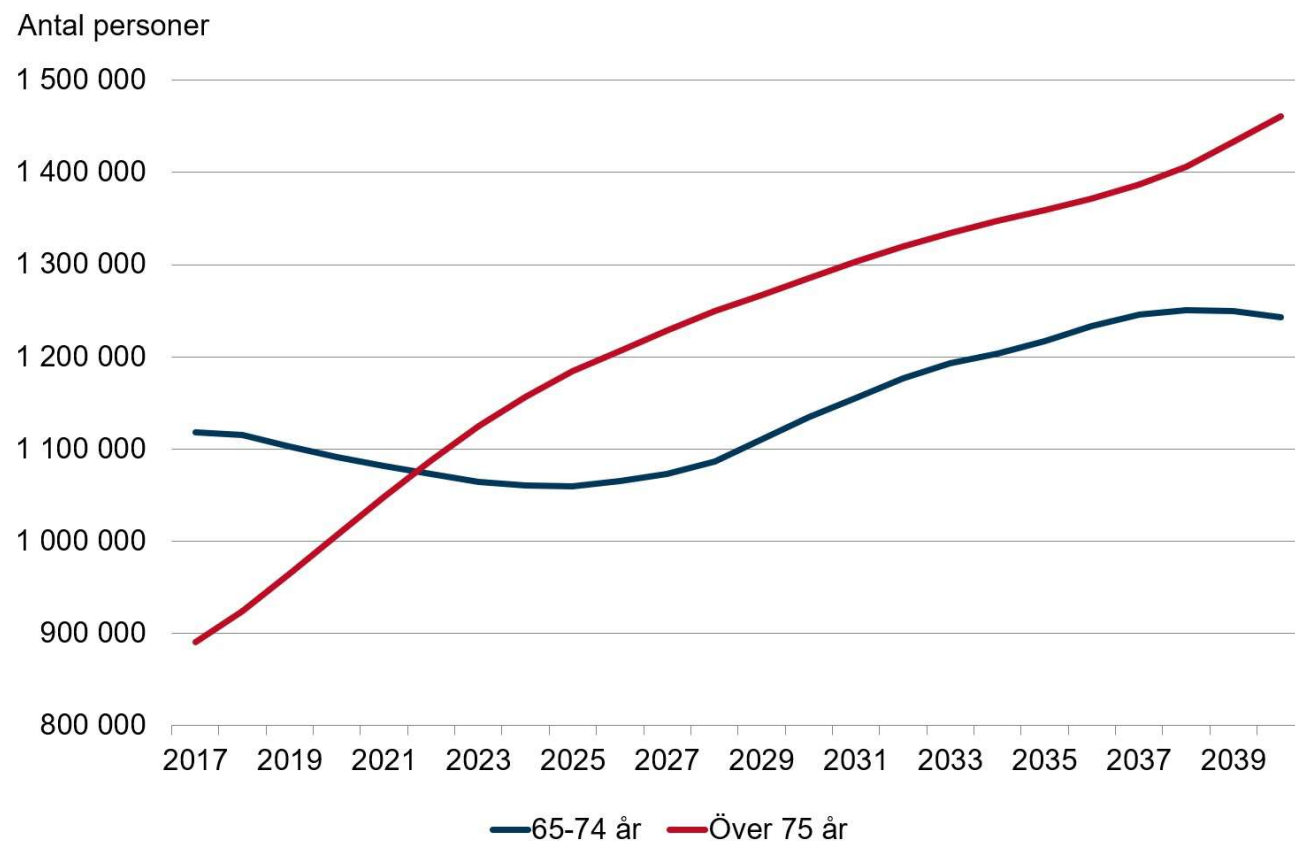

.... eller är detta äldres munhälsa numera?

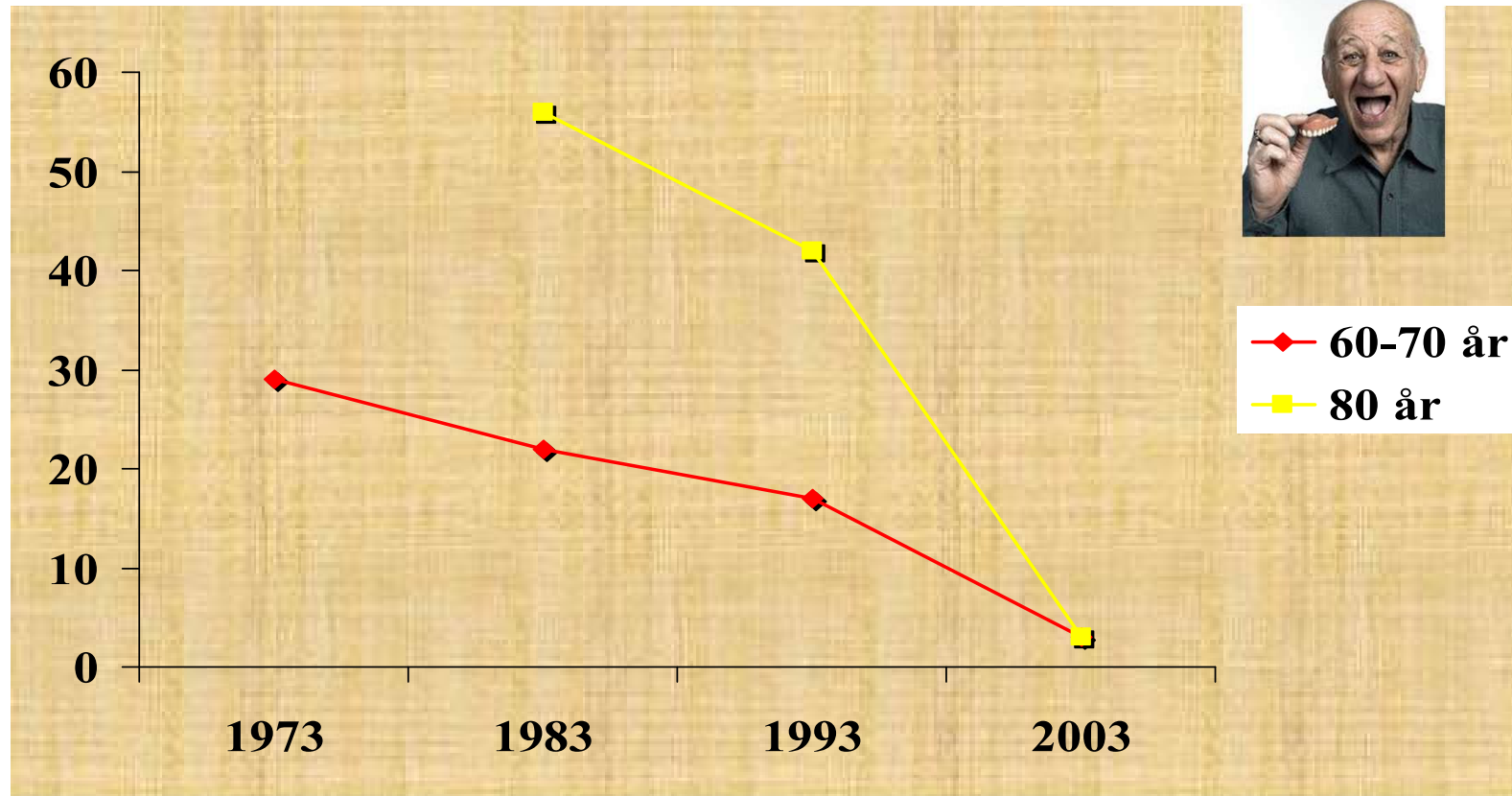

Några tidningsrubriker...

- *Viktigt hålla koll på patienternas **mediciner***
- *Yngve Gustafson vill att tandläkare tar **aktiv del i** äldrevården*
- ***Sköra äldre** tappar kontakt med tandvården*
- ***Prevention** till äldre behövs tidigare*
- *Dålig munhälsa **förkortar livet***
- *Andelen äldre som **sällan** går till tandläkaren **minskar***
- *Förekomst av **demens tycks minska** hos 85-åringar*

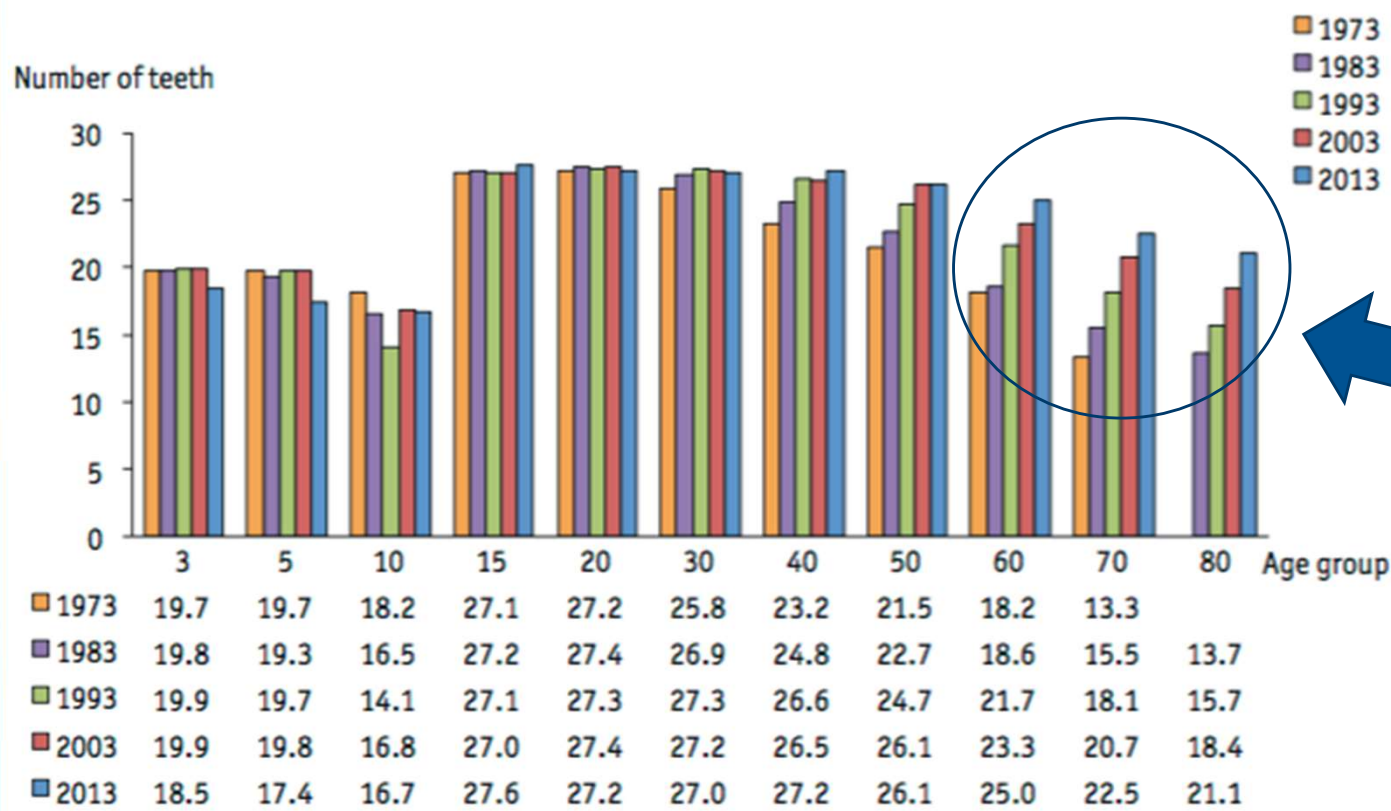

Tandlöshet

Hugoson et al: Oral Health of individuals aged 3-80 years in Jönköping, Sweden during 30 years (1973-2003) SDJ 2005; 29: 139-55

Fig. 1. Number of existing teeth (excluding edentulous individuals). Means in the different age groups in 1973, 1983, 1993, 2003, and 2013.

Norderyd O et al: Oral Health of individuals aged 3-80 years in Jönköping, Sweden during 40 years (1973-2013). II. ... SDJ 2015; 39: 69-86

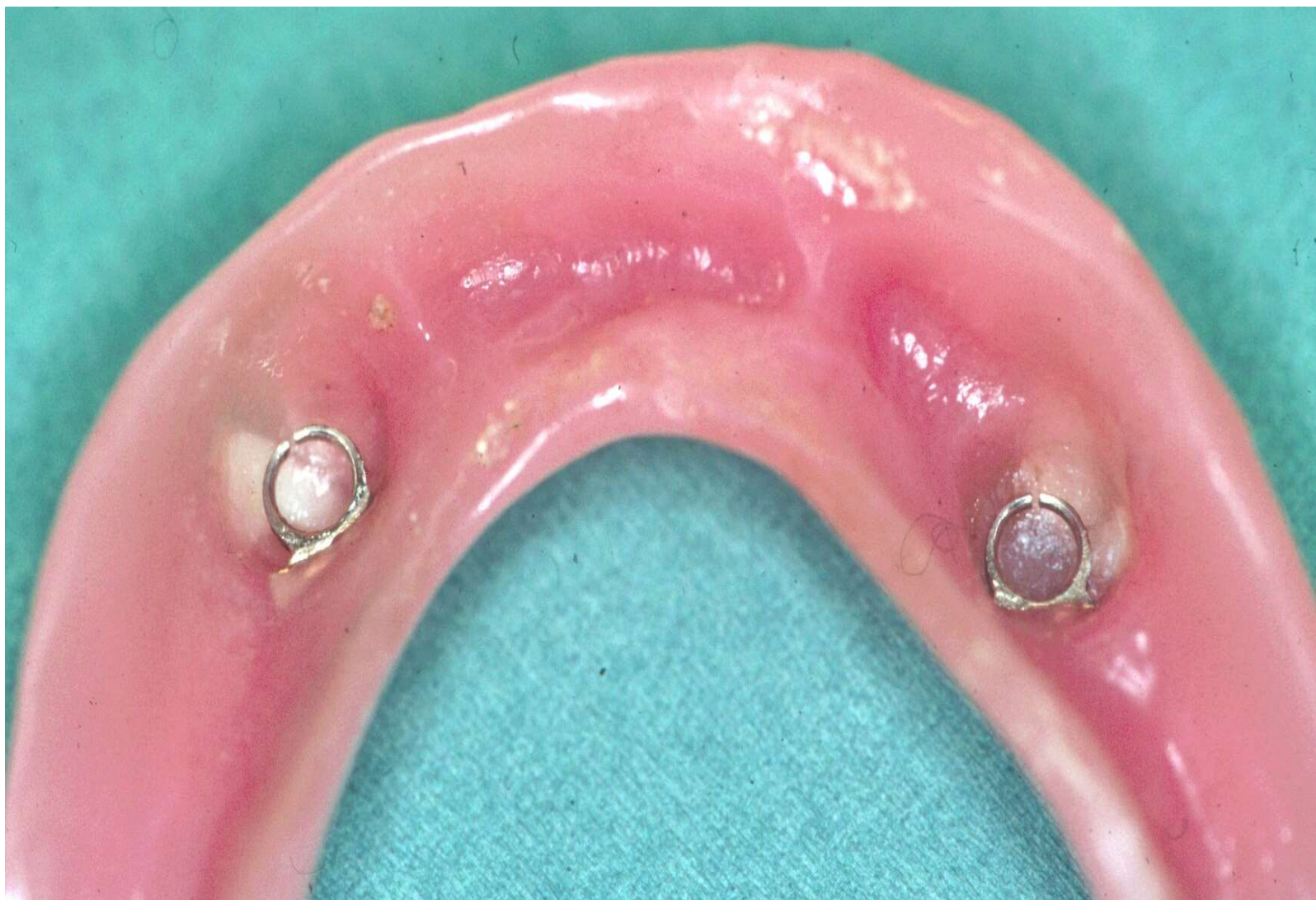
BRA?

- De äldre blir fler och äldre
- De har i högre utsträckning kvar sina tänder
- 50 000 fler tänder/år
- Dessa tänder är ofta kraftigt restaurerade

DÅLIGT?

FOLKTANDVÅRDEN

FOLKTANDVÅRDEN

Omhändertagandet av den orala hälsan på SäBo

Vårdpersonal (Inger Wårdh, 2003)

- Sjuksköterskor hade bättre munvårdsattityder, men var sällan involverade i det praktiska munvårdsarbetet
- Undersköterskorna arbetade mest med munvård
- Undersköterskor och vårdbiträden tyckte att det var besvärligare med munvård än blöjbyten
- Naturliga tänder ansågs svårast att sköta om
- Många upplevde munvårdsarbetet som motbjudande
- Största hindret för att utföra munvård angavs dock vara vårdtagarens ointresse eller motvilja

Frisk i munnen hela livet

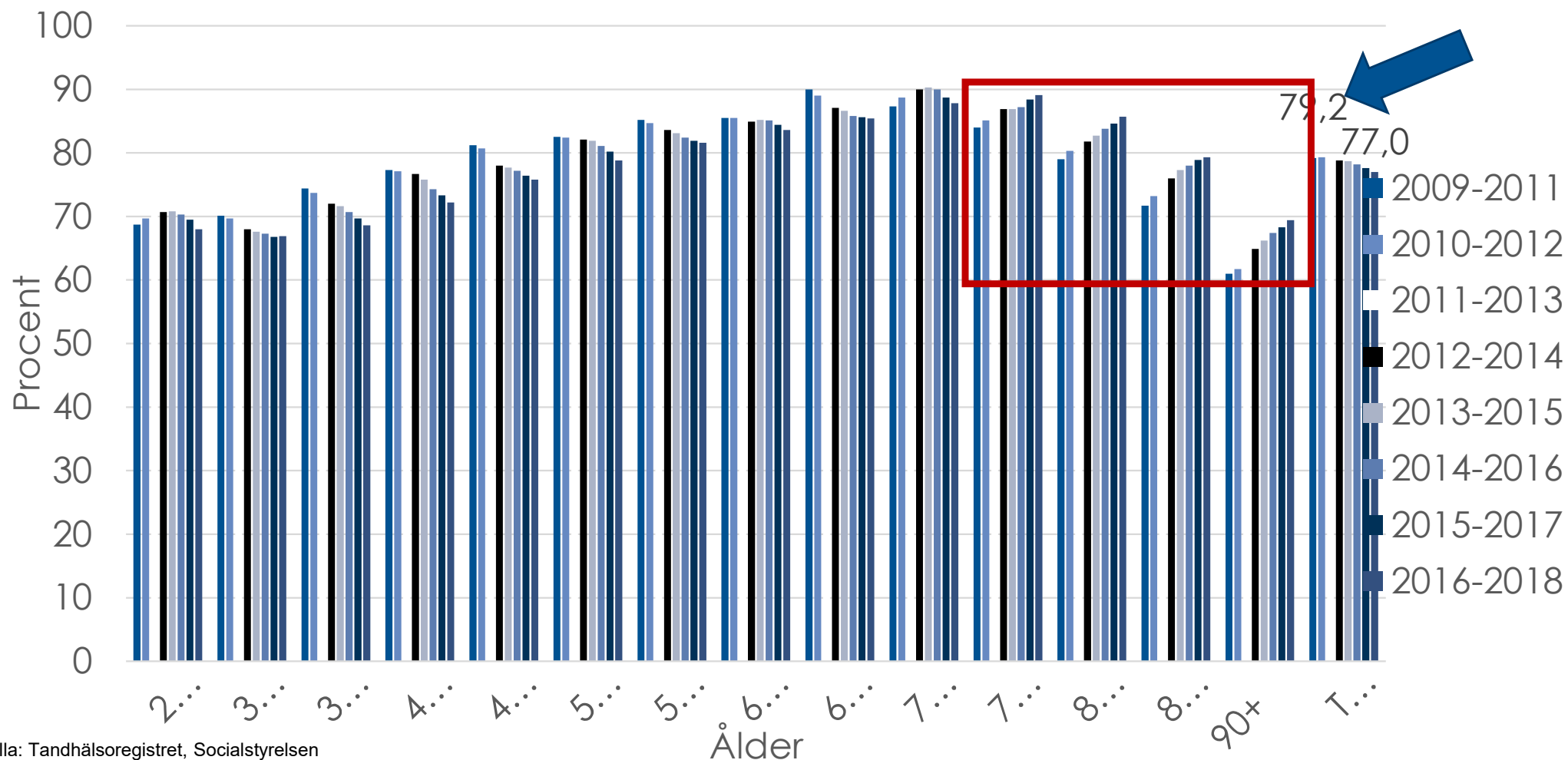
FOLKTANDVÅRDEN

Är det möjligt?
”Frisk i munnen hela livet”

Riket:

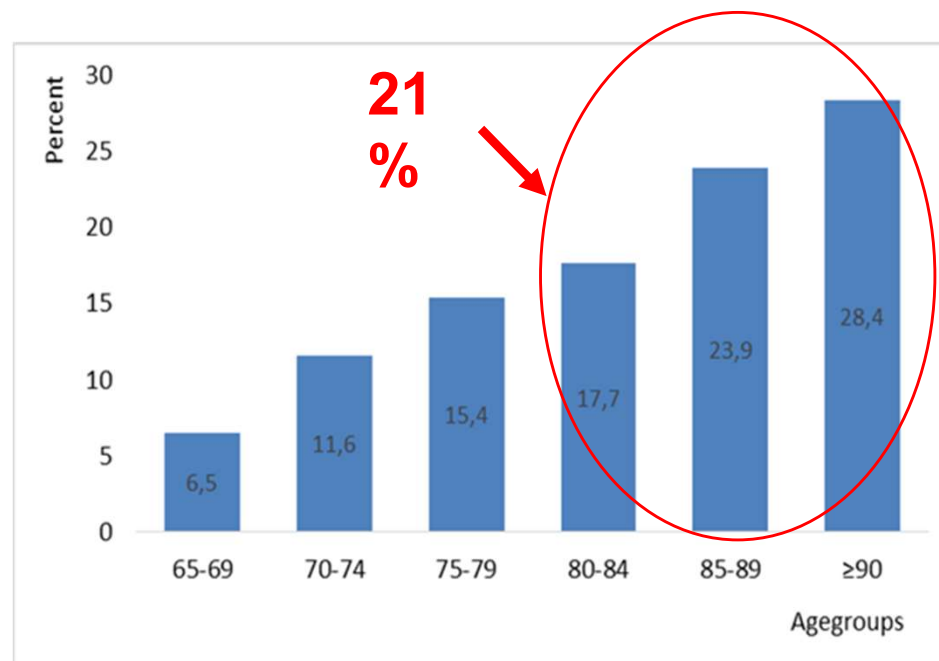
Andel av befolkningen som besökt tandvården minst en gång under de senaste tre åren, efter ålder

Källa: Tandhälsoregistret, Socialstyrelsen

Tandvårdskontakter hos äldre

Andel individer som förlorat kontakten med tandvården

Discontinued dental attendance among elderly people in Sweden.
Grönbeck-Lindén I, Hägglin C, Pettersson A, Linander PO, Gahnberg L. J
Int Soc Prev Community Dent 2016;6(3):224-9.

Tandläkarkontakter

Oberoende

Sköra

Beroende

42% saknade
regelbunden
kontakt vid
första kontakten
med kommunen

Akuta
besök

68% saknade
regelbunden
kontakt med
tandvården vid
flytten till
äldreboende

Skör och äldre – vad händer med tänder?

Oberoende

Sköra

Beroende

Bibehållen tandvårdskontakt

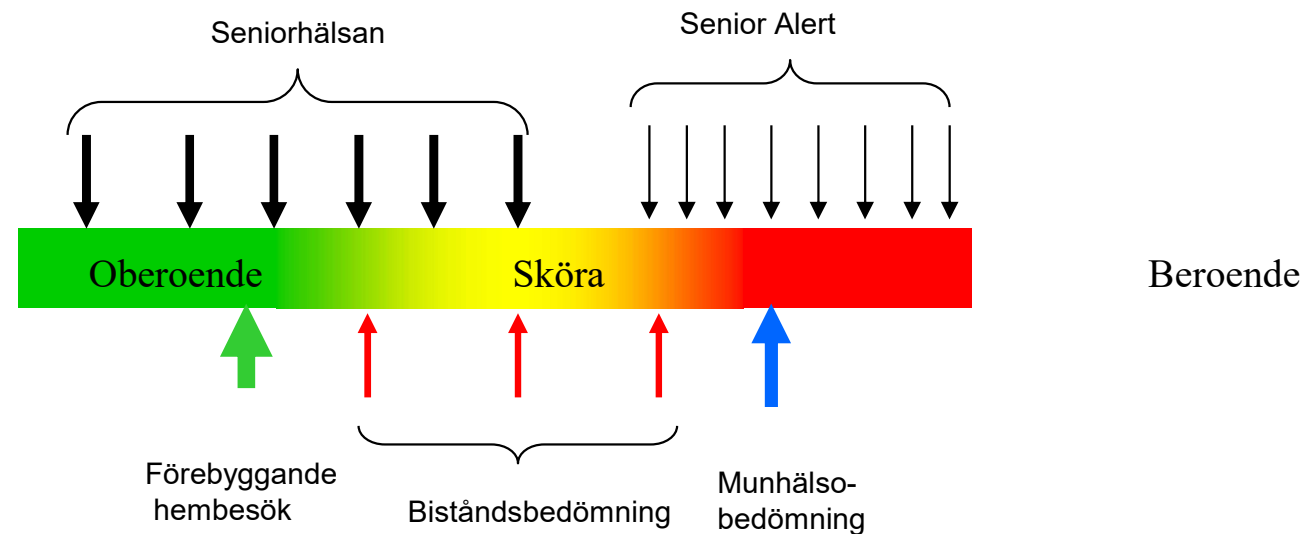
Tronje et al 2013

Förlust av tandvårdskontakt

Akutbesök

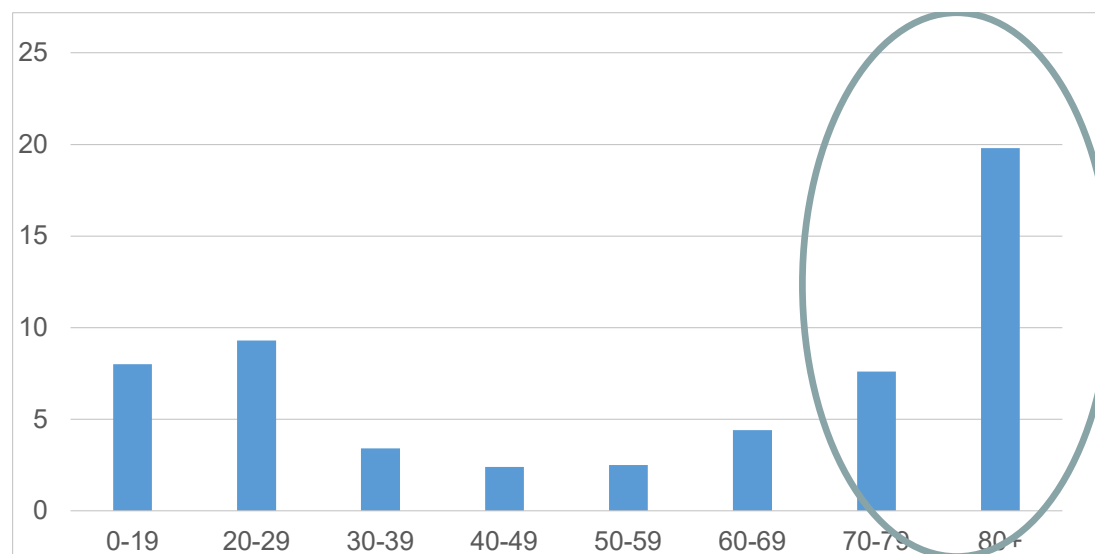

Äldres och funktionsnedsattas kontakter med kommunal omsorg, hälso- och sjukvård samt tandvård

- Karies
- Parodontit - tandlossning
- Munslemhinneförändringar

Hög kariesrisk i olika åldersgrupper FTV Västra Götaland 2014

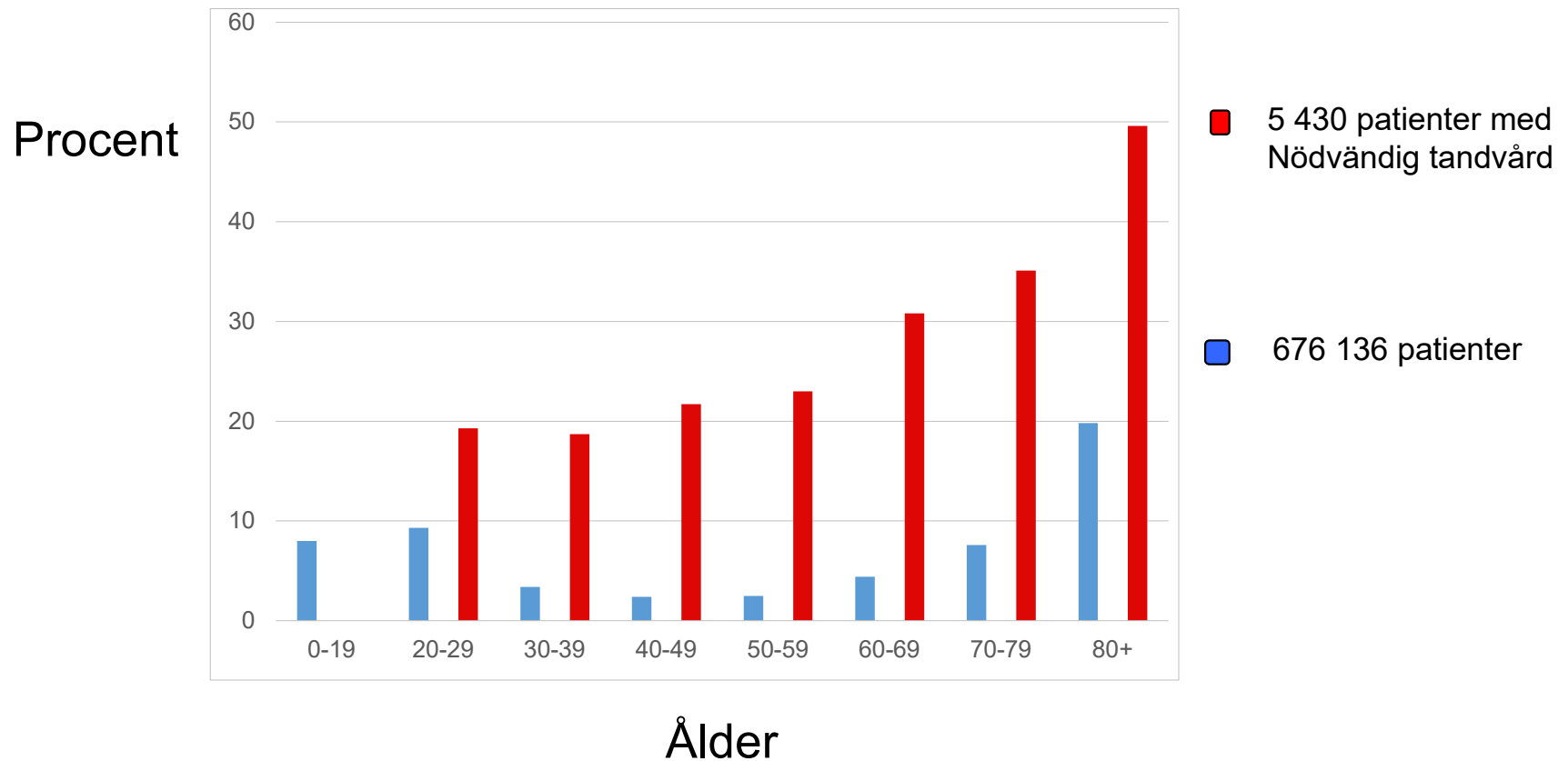

Ålder

676 136 patienter

Hög kariesrisk hos patienter med nödvändig tandvård

FTV VGR Västra Götaland 2014

Karies

Ökad risk för karies pga:

- Fyllningar och skarvar
- Muntorrhet
- Lång eliminationstid av föda
- Högt sockerintag

FOLKTANDVÅRDEN

Hugo multisjuk 80 år

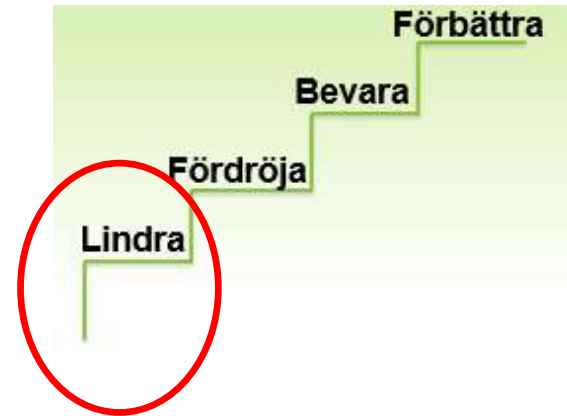
FOLKTANDVÅRDEN

Orala sjukdomar tillhör inte det normala åldrandet, men redan det normala åldrandet ökar risken för tandsjukdom och munslemhinneförändringar

Vad vi kan
åstadkomma
inom tandvården?

Vad patienten kan
ta emot?

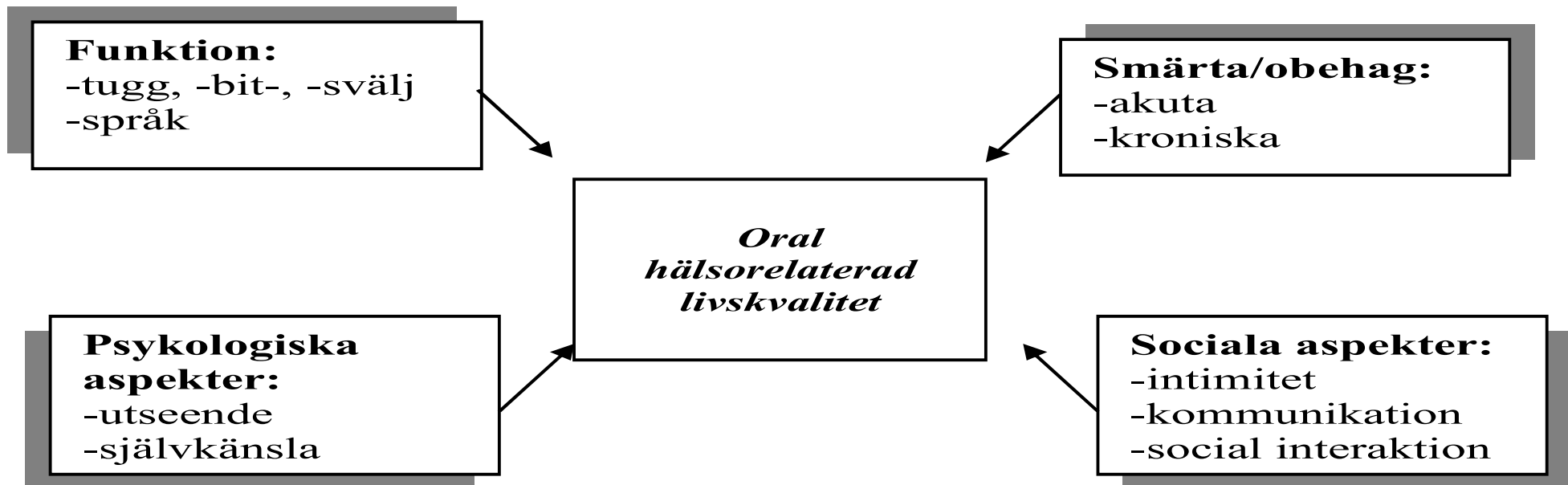
Referens: Ramdokument Äldretandvård Folktandvården Sverige

Hur mäter man livskvalitet?

Olle Agnell

Huvudfaktorerna i oral hälsorelaterad livskvalitet

Huvudfaktorerna i oral hälsorelaterad livskvalitet enligt Inglehart & Bagramians

”Åldras betyder att bli äldre. Vi är ständigt, från födelsen sysselsatta med det, och att bli gammal är ingen sensation. Det kommer en dag, när vi alla biter försiktigt i brödet.“

Ivar Lo-Johansson 1952

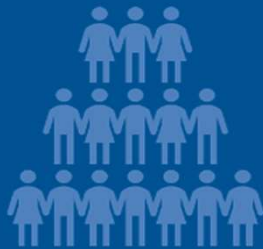
Olle Agnell

Vad har hänt 2020-2021? Sammanfattning

- Tandvård för patienter 70 år - i nivå med 2019
- Mycket planerad extern verksamhet har avbokats, ombokats och skjutits fram
- Omställning till digitala lösningar
- TAIK-projektet har kunnat fortgå

Digitala vårdmöten

Nytt sätt att möta patienter

Tandhygienist i kommunal verksamhet (TAIK)

- Delrapport presenterad för Tandvårdsstyrelsen i april
- Förlängning av projektet under 2022
- Nominerat till Götapriset 2021 – inbjudan till Kvalitetsmässan i Göteborg i mars 2022
- Digitala omställningar, tex informationsfilmer
- Slutrapportering planerad

TAIK-projektet, inför slutrapport 2022

Jessica Persson
Tandhygienist,
Projektledare TAIK

Centrum för Äldretandvård (CÄT)
Hälsodontologiska enheten

Syfte

Skapa ett koncept där icke-kliniska tandhygienister är en integrerad del i kommunal verksamhet för att:

- Säkra kompetens inom munvård.
- Säkra kvaliteten vad gäller munvård i vård och omsorg.
- Vara sakkunnig i tandvårdsfrågor.

TAIK=
Infrastruktur för
(mun)hälsofrämjande insatser

GRÖN - OBEROENDE	GUL - SKÖRA	RÖD - BEROENDE
Pensionärsföreningar	Anhörigstödjare	Särskilda boenden
Politiker	Biståndshandläggare	Hemtjänst/enskilda boenden
Gymnasial utbildning, vård- och omsorg	Utbildning för kommunal personal	Palliativ vård
Folkhälsoutvecklare	Vårdcentraler	Kvalitetssäkra munvårdsrutiner
Dietist	Tandvårdskliniker (FTV + privat)	Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)
Sjuksköterskeutbildning	Koncernkontoret tandvårdssamordning	Socialt ansvarig samordnare (SAS)
Apotek	Demensteam	Uppsökande verksamhet tandvård

N-tandvård 65+, antal intyg

	2018	2019	2020	2021	+/- 2018 - 2021
TAIK-kommuner:	3514	3555	3669	3824	+9%
Kontroll-kommuner:	1619	1599	1510	1510	-7%

Slutsats

- TALK-projektet är ett förändringsarbete som bidrar till en gemensam förståelse och ökad kunskap om tandvård, munhälsa och kommunal verksamhet.
- Det är viktigt med en funktion i kommunal verksamhet som är expert och kan driva munhälsofrågor på ett professionellt sätt.
- TALK är en infrastruktur för (mun)hälsofrämjande insatser.

TALK-seminarium 10 mars

- Digi-fysiskt seminarium
- 162 anmälda
- Deltagare från hela Sverige
- Målgrupp årsrika + Tandvård + Kommunal verksamhet + Universitet & Högskolor + Politiker.

Mobil hemtandvård - Målgrupp

Sköra patienter som har svårt att ta sig till en tandvårdsklinik, exempelvis svårt sjuka eller patienter i livets slutskede.

Att utifrån patientens **livsbetingelser**
lindra och fördröja munhälsoproblem.

Att utföra **livskvalitetshöjande** åtgärder -
smärtfrihet, infektionsfrihet, kunna äta
och prata, inte lukta illa.

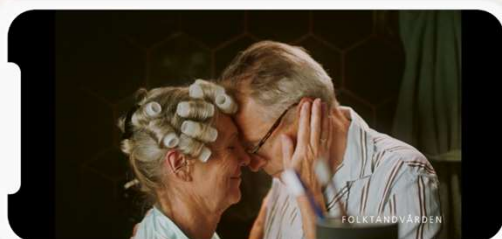
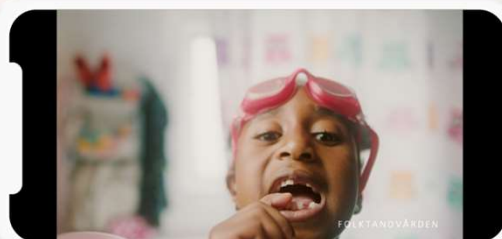
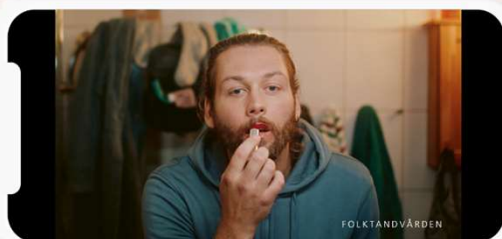
Kommunikationskampanj

För alla stunder

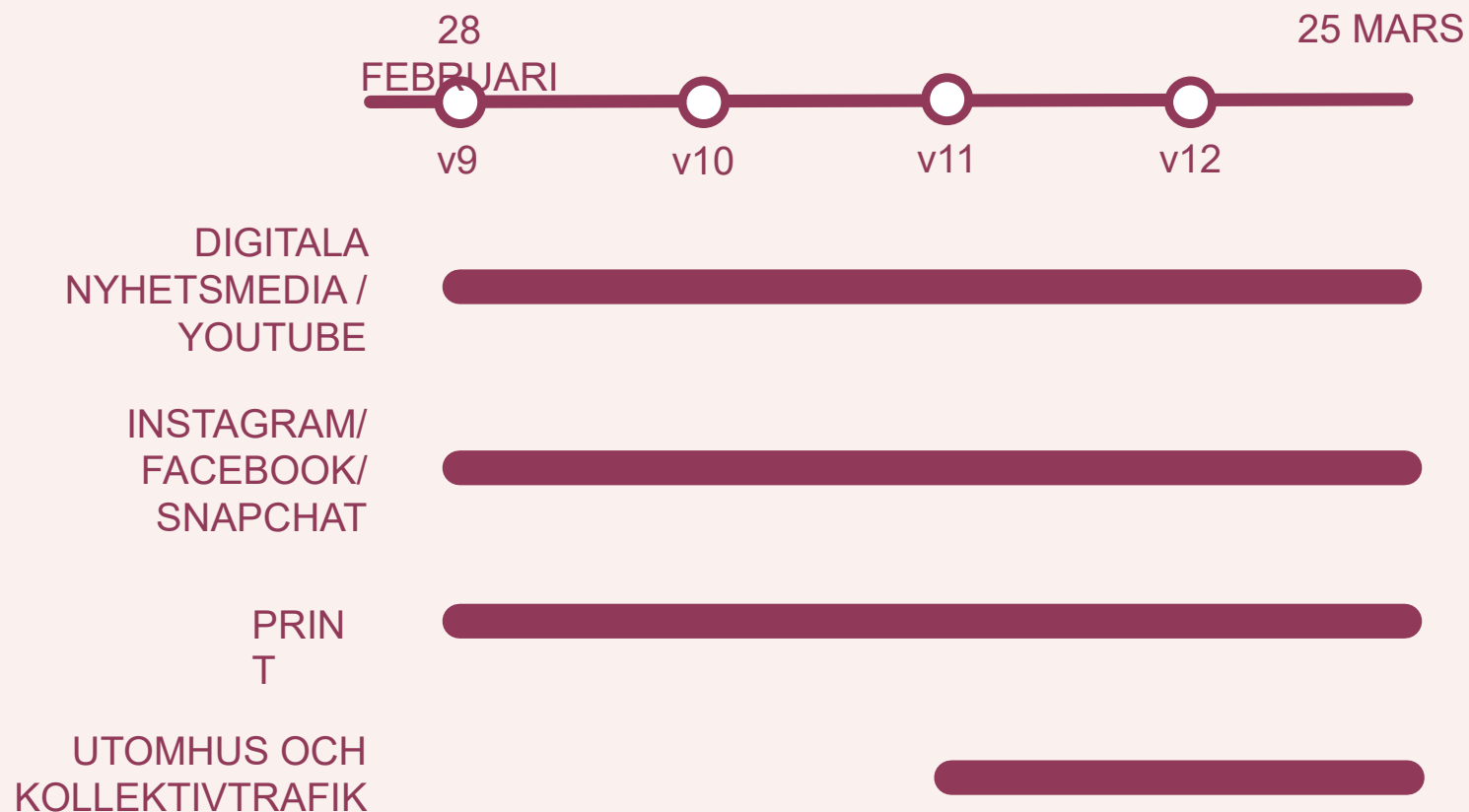
För alla stunder

- Uppfatta Folktandvården både som en tandvårdsaktör och en hälsofrämjande kraft i samhället.
- Lyfta fram att allt vi gör handlar om att bidra till god hälsa och livskvalitet.
- Vi ska finnas till för alla: från den yngsta till den äldsta – och från den som är frisk till den som är svårt sjuk.
- Stärka dialogen med invånarna i Västra Götaland för att öka kunskapen om munhälsa och egenvård i samhället.
- Nå ut brett och samtidigt skapa en grund för fortsatt riktad kommunikation till olika målgrupper.

Fokus på digitala kanaler

Kampanjöversikt, kommunikationsmix v. 9 – 12, 2022

Referensgrupp

Centrum för äldretandvård

Folktandvården Västra Götaland

FOLKTANDVÅRDEN

 VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Några exempel på frågor

Nyhetsbrevet
planering

70 + utskick

Digitala
vårdmöten

Texter

Film om
Nödvändig
tandvård

Informations-
material

Kontinuerlig
kundunder-
sökning

Utbildning/
utredningar

?

Odontologisk Riksstämman

på Svenska Mässan i Göteborg den 16-18 november

→ Frågor och svar om Riksstämman

→ Riksstämmanämnden

→ Svenska Tandläkare-sällskapet

→ Stipendienämnden

→ STS styrelse

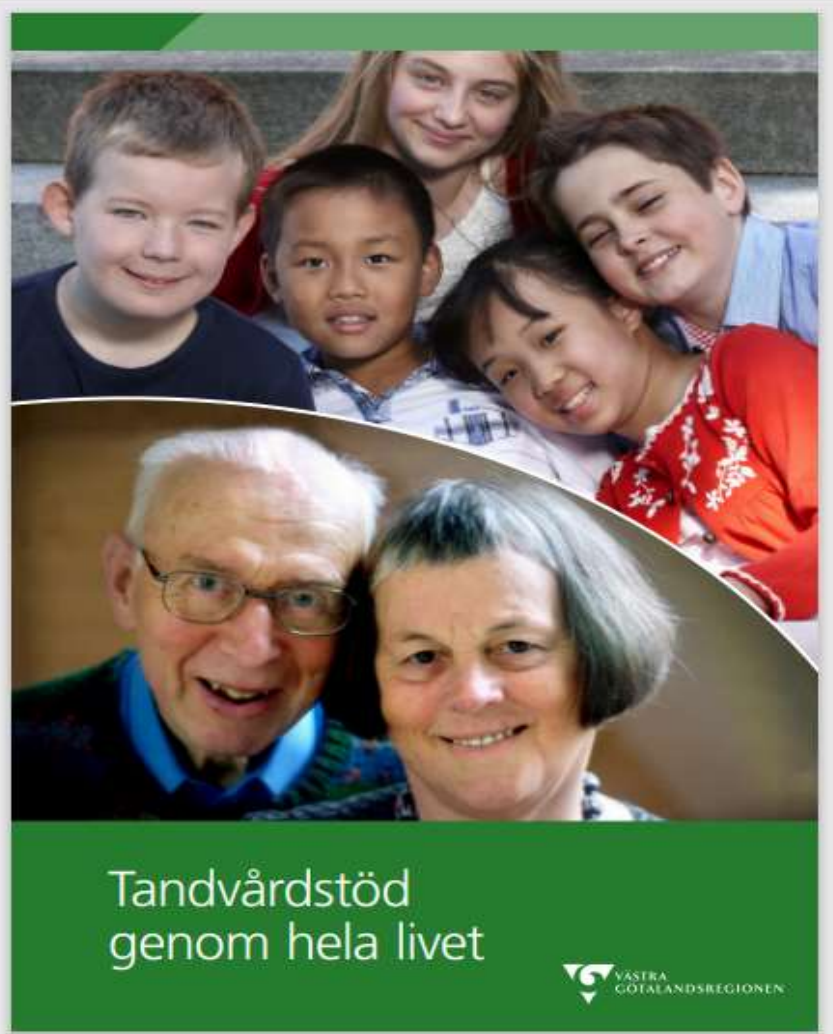
→ Museinämnden

Informationsmaterial

Tandvårdsstöd 2022

Nyhetsbrev

Munhälsa vid demenssjukdom

Munhälsa vid demenssjukdomar

HALLÅ DÄR...

...Pia Skott!

Övertandläkare på Akademiskt Centrum för äldretandvård i Stockholm och forskare vid Karolinska Institutet

Vad vet vi om munhälsan vid demenssjukdom/kognitiva sjukdomar?

– Vi både vet mycket och vet för lite, här finns flera viktiga kunskapsluckor. När det gäller kognitiva sjukdomar så finns det stora individuella skillnader, så vi behöver backa tillbaka till våra stora svenska register för att kunna säga något om hur munhälsan vid kognitiva sjukdomar ser ut. Vi vet att risken att tappa kontakten med tandvården ökar vid kognitiv sjukdom, speciellt för personer som bor ensamma.

Vi ser också att sjukdomsförloppet och risken för ohälsa i munnen följs åt, alltså ju längre in i sjukdomen personen har kommit, desto större risk för ohälsa i munnen (karies, parodontit/tandlossning och att förlora tänder). Detta är viktigt för att det påverkar livskvaliteten för personen med kognitiv sjukdom. En dålig munhälsa kan ge smärta och göra det svårt att äta och prata, men medför också en ökad infektions-

FOTO:FOLKTANDVÅRDEN STOCKHOLM AB

belastning och ökad risk för lunginflammation som kan vara livshotande för dessa personer. Det finns också flera studier som visar att om personal på vård- och omsorgsboenden sköter munvården på de ofta äldre personer som bor där, så får de färre lunginflammationer.

Vad brukar ni rekommendera personer med kognitiv svikt?

– Vi vill jobba in goda vanor tidigt i sjukdomsförloppet. Vi brukar berätta för personerna hur bra det är med att avsluta med att dricka eller

skölja med vatten det sista man gör när man ätit färdigt. Att kanske inte borsta tänderna just innan du ska gå och lägga dig utan borsta när du ätit det sista för dagen. När du ska gå och lägga dig kanske du glömmer eller är för trött eller somnar framför TV:n. Har du ätit det sista klockan 18.00 så går det jättebra att borsta tänderna då. Och att förenkla munvårdsrutinerna, hellre något enkelt som blir av än att rekommendera flera olika borstar som blir för krångliga att använda.

Vi brukar också tidigt prata om behovet av hjälp. Vi brukar lägga upp det som att "det är så mycket för dig nu med denna konstruktion som vi har byggt in, det är inte så lätt att hålla ordning på det här". Och så försöker vi motivera patienten till tätare besök till tandhygienisten, de behöver hjälp

3 frågor att ställa angående munhälsa:

1. Har du träffat någon tandläkare de senaste två åren?
2. Har du besvär från munnen eller vet du om något som är trasigt i din mun?
3. Är det något du undviker att äta?

Källa: Socialstyrelsen

Munhälsa

delat ansvar och samarbete

FOLKTANDVÅRDEN

Tack för er tid!

Centrum för
äldretandvård

FOLKTANDVÅRDEN

FOLKTANDVÅRDEN

